

Cròniques Entrevistes Ressenyes Reportatges Perfils Breus Hem parlat de... Qui som

← el ring: la influència dels Nobel

Gary Shteyngart: "Als americans els encanta fracassar" →

salveu els nens del canibalisme!

de [javier borràs arumí](#) | 21 octubre 2015 · 10:06

Imagineu que ells us miren, que els seus llavis, les seves dents llargues i els seus ulls us segueixen i ho desitgen. Desitgen menjar-vos, volen menjar humà. Us diuen que sempre s'ha fet. Tenen por de ser ells, els devorats. Però tots ho volen, tots. Entre ells hi descobreixes el teu germà. Recordes que es va menjar la teva germana petita i que la mare no va dir res. Et diu que no passa res, que sempre s'ha fet, que està als llibres antics. Els ulls, les dents llargues, la seva por i la seva gana.

Quizá todavía hay niños que no han probado la carne humana. ¡Salven a los niños...!

Podria ser un malson, podria ser bogeria o pot ser l'argument de *Diario de un demente* (Kailas, 2014), un conte de l'escriptor xinès **Lu Xun**. Tant el feudalisme xinès com el canibalisme eren tradicions estúpides, cruels i antihumanes segons aquest autor, pare de la literatura xinesa moderna, que va publicar aquesta història a la revista literària d'esquerres *Nova Juventut*. Es tracta d'un relat angoixant en forma de diari on el protagonista és un suposat paranoic que imagina que tothom vol menjar-se'l; aquí el canibalisme s'utilitza com a metàfora del feudalisme confucianista que, segons Lu Xun, era la principal causa de l'endarreriment i misèria del seu país (encara que el canibalisme, a la història xinesa, **no ha estat gaire metafòric**). Un reflex cru i surrealista del caràcter esquizofrènic de l'individu xinès criat en aquest sistema.

Lu Xun (1881 – 1936) va néixer al si d'una família tradicional terratinent i, per tant, estava destinat a ser funcionari, càrrec intel·lectual al qual tot home de profit xinès havia d'aspirar. Per tal d'arribar-hi, i no acabar dedicant-se a alguna menyspreable tasca manual, calia estudiar a fons i aprendre's de memòria els clàssics confucianistes, base filosòfica del model feudal i de la dinastia Qing al poder.

Però la decadència econòmica familiar va portar el jove Lu, que sempre havia mostrat més interès per les històries orals populars que no per la tradició elitista confucianista, a estudiar a una de les escoles «occidentals» que s'havien obert recentment al país. A part de ser més barates i accessibles que les tradicionals, allà s'hi estudiaven idiomes estrangers, assignatures científiques, ciències socials i literatura europea.

Avui podria semblar-nos un tipus de programa dirigit a l'elit, però en aquell moment es veia de forma contrària: els qui anaven a aquestes escoles eren considerats una deshonra per la família i les tradicions, ja que, com li va dir a Lu Xun **la seva mare**, «havia venut la seva ànima als dimonis estrangers». (Aquesta tensió es fa palesa a *Diario de un demente*: no es pot confiar ni en la família, ja que ells també són caníbals.) Tot això a finals del segle XIX, quan ja feia temps que Europa era a l'avantguarda i la Xina era un país plenament tercermundista, on encara subsistia un sentiment de superioritat xinesa respecte als bàrbars de fronteres enllà.

Després de l'escola bàsica, Lu Xun se'n va a estudiar medicina al Japó, on va dedicar-se a traduir Jules Verne al xinès, llegir Nietzsche o tallar-se la **tradicional cua xinesa**, símbol de la casposa càrrega feudal. No serà fins que torni a la Xina que començarà la seva implicació política, sobretot arran de les revoltes del **Moviment del Quatre de Maig**, l'any 1919, durant les quals milers d'estudiants es van manifestar a la plaça de Tiananmen. El motiu de la protesta era la situació de desavantatge en què havia quedat la Xina després del Tractat de Versalles, arran del qual els guanyadors de la Primera Guerra Mundial van imposar sancions i es van repartir les terres dels derrotats. Si bé imperis com l'otomà o l'alemany van haver de suportar la desfeta i el càstig, els japonesos, que també eren al bàndol perdedor, van aprofitar de la debilitat del govern xinès per annexionar-se territoris i obtenir pactes beneficiosos. El Moviment del Quatre de Maig era una reacció a aquesta superioritat nipona, que anys després s'ampliaria amb la conquesta japonesa del **territori xinès de Manxúria** (que, al seu torn, suposaria l'esfondrament de la Societat de Nacions i obriria la porta a la Segona Guerra Mundial). Aquesta protesta nacionalista derivaria en una revisió profunda de la cultura i la tradició de la Xina, una gran civilització que entrava al nou segle veient-se dèbil i dominada.

Retrat de Lu Xun per Li Yitai. Font: Spencer Museum of Art.

Lu Xun va ser un dels principals exponents del Moviment Nova Cultura, que pregonava un canvi en el sistema i la mentalitat xineses. Es tractava d'una munió d'artistes d'esquerres que denunciaven el feudalisme i la tradició confucianista com les principals causes de la decadència xinesa, mentre que a Occident s'avançava pel camí de la modernitat, els drets individuals i la ciència. En el camp de les humanitats, apostaven per una literatura i un art que s'apartés dels permanentment inalterats cànons confucianistes. A *Diario de un demente*, Lu Xun va elaborar un retrat angoixant d'aquesta societat tradicional, tot donant a entendre que calia deixar-la enrere per fer de la Xina un país democràtic, on es respectessin la llibertat individual i la igualtat entre homes i dones.

El boig de *Diario de un demente* és l'esperit individual alliberat, el tarat que en el fons hi veu més que els altres. L'única persona lúcida en una societat encogada per la tradició feudal, on ningú no es planteja els mals i tothom vol fer-los, i on aquests es justifiquen per la inèrcia del temps i la tradició. El pròleg del conte comença com moltes altres obres de la literatura: un personatge extern diu que ha trobat un document (en aquest cas, el diari del seu amic boig) i que simplement el reproduirà tal com l'ha rebut. Però hi ha un detall significatiu: el personatge extern explica que el seu amic sembla curat de la seva bogeria i s'ha fet funcionari del govern, el càrrec més alt dins del sistema feudal. Com en moltes altres històries, aquesta insinua que el sistema està capacitat per absorbir les seves pròpies desviacions.

L'any 1927, Lu Xun va ser proposat com a candidat al Premi Nobel de Literatura. Però ell va rebutjar la nominació, i en la seva justificació **deixa entreveure** el seu escepticisme respecte el caràcter dels xinesos:

To be honest, I don't feel there's anyone in China yet capable of getting a Nobel prize. Sweden had best ignore us, leave us out of it entirely. If it's a case of yellow-skinned people deserving special treatment, it would have the contrary effect of encouraging false

pride among the Chinese, leading them to think they're on a par with great writers from other countries. The result would be disastrous.

Perquè l'obra de Lu Xun no només ataca un sistema, sinó també el caràcter de l'individu xinès. Cal recordar que Lu Xun va tenir una marcada relació de simpatia amb el partit comunista de Mao, malgrat que mai va militar-hi i que va morir el 1936, molt abans de l'arribada al poder dels rojos. (Un incís: la implicació entre modernitat i comunisme, els límits entre la il·lustració i barbàrie revolucionària donarien per un altre post i ens plantejarien una pregunta: pot ser la violenta revolució cultural de Mao, que apostava per destruir tot allò antic i relacionat amb el règim feudal, una expressió extrema de les crítiques antitradicionalistes de Lu Xun?)

El que sí que tenen a Xangai és un parc dedicat a Lu Xun. La tomba de l'escriptor és allà, amb inscripció de Mao Zedong inclosa. Font: SISU.

Aquesta posició política ens podria fer pensar que estem davant un escriptor sotmès a la retòrica marxista, ans al contrari. Als contes de Lu Xun, els camperols són tan estúpids i reaccionaris com els patrons i funcionaris: la lluita de classes no entén gaire d'intel·ligències. Les seves històries apel·len a un personatge individual amb una responsabilitat ètica de la qual no el lliura ni la societat ni la tradició. Però Lu Xun també vol exemplificar el caràcter xinès propi del feudalisme, sense treure ni un xic de responsabilitat als individus concrets. El millor exemple és *La autèntica historia de AH Q* (Kailas, 2014), un altre conte de Lu Xun on s'explica la vida d'aquest ésser menyspreable, brut i estúpid. L'obra és ironia contínua, i qui la llegeixi es preguntarà moltes vegades si és possible ser més idiota que el pobre AH Q. Aquest desgraciat representa l'"esquizofrènia" del caràcter xinès, basada en una absoluta i irracional submissió a la mentalitat d'esclau i una necessitat tirànica de dominar i menysprear els altres. El relat exposa tant aquesta dicotomia mental tirà-esclau com la hipocresia canviant del poble, que respecta, odia o idolatra AH Q segons els rumors que sent d'ell.

Aquest menyspreu es remunta als dies en què Lu Xun estudiava medicina al Japó. Allà va veure una gran fotografia en què militars japonesos executaven un suposat espia de guerra xinès acusat d'haver passat informació als russos. A la imatge, desenes de xinesos s'amunteguen per tal de no perdre's cap detall de l'afusellament públic del seu compatriota. Amb dents llargues i ulls de desig tenebrós. En aquell moment, Lu Xun va entendre que hi havia poca esperança. *La autèntica historia de AH Q*, en què el protagonista també mor afusellat, acaba així:

Naturalmente todos estuvieron de acuerdo en que AH Q había sido un mal hombre, la prueba de ello era que le habían fusilado; si no hubiera sido un mal hombre, ¿lo habrían fusilado? Pero la mayoría de opiniones en la ciudad fueron desfavorables, porque el fusilamiento no es un espectáculo que merezca tanto la pena como la decapitación. Y además había sido un culpable muy ridículo, porque había pasado por muchas calles sin cantar ni siquiera un verso de ópera. Le habían seguido por toda la ciudad para nada.

(Els dos contes citats els vaig llegir a la edició en castellà de la editorial Kailas, però podeu trobar *Diario de un demente* online [aquí](#) (també en anglès); i *La autèntica historia de AH Q* [aquí](#) (en aquest cas, només l'he trobat en anglès.)

   [Compartir](#)

També pot interessar-te...

[Tel Aviv: ciutat blanca, ciutat negra](#)

"Sabrem que ens hem convertit en un país normal quan lladres jueus i prostitutes jueves condueixin els seus negocis en hebreu"
David Ben Gurion Tel Aviv Noir és una col·lecció de contes negres ubicats a la ciutat israeliana de Tel Aviv-Jaffa. Forma part de la Noir Series que l'editorial independent Akashic Books...